

„Богу се моли, али се за свој циљ сам истрајно бори.“

Узбечка народна изрека

Успон и пад Катанге

Иако су неки конгоански политичари и официри ради доласка на власт шуровали са Белгијанцима, спонзорима покушаја сецесије богате провинције Катанге, чим им је пошло за руком да елиминишу Патрика Лумумбу успротивили су се распарчавању своје земље.

Европски чиниоци, било наклоњени Катанги или централној влади, били су запањени какву је упорност у настојању да поврати контролу над одметнутим регионом показала нова, несумњиво, алава и у много чему непринципијелна власт. Има мишљења да се радило само о томе да су политичари који су се докопали власти били свесни да је богата јужна провинција кључни извор прихода за властодршце тј. да ће без контроле над њом остати без великог дела „екстра надокнаде“ за „мукотрпан рад“.

Но, западне компаније које су стајале иза сецесије биле су спремне да им за њу обилато плате. А нова екипа на власти, у региону где су државни удари били честа појава, сигурније је могла да обезбеди „пензију“ краткорочним аранжманом, него дугорочном експлоатацијом јужне покрајине. Отуда, ипак се радило о патриотизму великог дела нових властодржаца тј. неспремности да продају део земље (што не значи да итекако нису били ради да поткрадају свој народ).

Увидевши како ствари стоје, и главни спонзори сецесије, и препуштени себи лидери сепаратистичке покрајине, окренули су се нагодби са владом у Киншаси. Свакако, томе су допринеле и формалне, као и неформалне санкције наметнуте компанијама које су пословале са властима Катанге, односно претње да ће после успостављања контроле над југом земље централна влада национализовати руднике и предузећа оних белгијских и других иностраних компанија које наставе да, макар индиректно, подржавају самопроглашену државу.

Интегритет Конга су подупрле готово све релевантне западне земље, па и део пословно-политичких кругова у Белгији, али није одмах било тако. Да се ствари окрену у том смеру битно је допринела неспремност, чак и наизглед марионетских политичара, да се помире са цепањем државе. А онда је њихов положај постепено бивао све бољи, тако да су и њихове претње узимане све озбиљније у обзир и од оних који су дуго били спремни да се кладе на успех сецесионистичког подухвата и неозбиљност нових власти. Тако је, после само пар година постојања, тзв. држава Катанга 1963. године престала да постоји.

Одлучног и упорног Бог чува

О томе како се Кина бори за очување свог територијалног интегритета не треба много ни говорити. Свака земља која призна Тајван, аутоматски је раскинула дипломатске односе са Кином. Не треба ни говорити како се то одражава на привредну сарадњу са Пекингом оних земаља које су између сецесионистичког острва и матице, изабрали прво. Неко ће рећи: „Па, лако је Кини. То је моћна земља па може тако да поступа“. Међутим, и много мање државе постижу велике резултате када су упорне у одбрани виталних националних интереса.

До 1975. године Западна Сахара је била шпанска колонија. Краљевина Мароко је ту арапску област богату фосфатима, да не улазимо у питање основаности, сматрала својом јужном провинцијом некада освојеном од стране европских колонизатора. Када је Мадрид решио да дигне руке од свог последњег већег колонијалног поседа, умногоме и услед мирне, али од стране власти у Рабату организоване, инвазије мароканских беземљаша на Западну Сахару, Краљевина Мароко је анектирала њен већи део.

Томе се успротивио део становника Западне Сахаре. Њихов побуњенички покрет, познат као „Полисарио“, није успео да порази мароканске снаге али је ипак успоставио контролу над делом територије (оним који је сиромашан и слабо настањен па и није интересантан Мароку тј. тамошње власти процењују да је скупље контролисати га него препустити га побуњеницима). Уједно, почетком 1976. године проглашена је независност Западне Сахаре, под именом *Сахарска Арапска Демократска Република*.

Велики број земаља признао је ту државу. Напросто, став Покрета несврстаних био је да шпанска колонија има право на самоопредељење, односно да стање које је суседна краљевина успоставила, без обзира на историјско право на које се позивала, није легално. Међутим, ни власти у Рабату нису намеравале да се повлаче.

На признања су одговориле прекидом дипломатских односа. Не треба ни говорити да су уследиле, додуше селективне, али врло одлучне и добро промишљене мере срачунате на то да нанесу што већу штету интересима земаља које су признале Западну Сахару.

Уједно, унутар Марока је влада водила енергичну кампању како би се око питања новостворене покрајине постигло национално јединство. Предузимане су и разне административне мере како би се сви, укључујући и стране компаније које раде на територији Марока, понашали у складу са државном политиком.

Мере усмерене према страним фирмама биле су срачунате на то да ће заинтересоване компаније итекако размислити где могу да зараде више – у Мароку или у малој и слабо насељеној области под контролом снага које су се бориле за независност; и да ће вршити притисак на своје владе да поступају у складу са њиховим интересима.

Резултати нису изостали. Чак 22 земље од оних које су признале независност бивше шпанске колоније, укључујући и велику Индију, одустале су од раније донете одлуке. Још 13 држава замрзнуло је односе са државом коју су претходно признале. Отуда, иако и

даље 45 држава признаје Сахарску Арапску Демократску Републику, а 12 са њом има дипломатске односе, ситуација је сада много повољнија за Рабат.

Гаранције и ауто мапе

Зато, ако пожелите да купите у Србији неки производ познате фирме Бош (Bosch), али и неких других страних компанија, имаћете шта да сазнате док читате гаранцију. Уз Србију, као засебна држава наведено је и Косово!

Уреду, влада Немачке је признала нелегалан акт сецесије наше јужне покрајине, и са Приштином успоставила дипломатске односе, али зар је то разлог да наша власт на територији коју контролише толерише противустановно понашање неких страних компанија?

Можда наши увозници и дистрибутери, на пример Бошових производа, нису обратили пажњу на гаранције. Можда су им и важна политичка питања са становишта националног интереса Србије ван пажње фокусиране на бизнис, али зар не постоје надлежни органи који морају да реагују?

Не тако давно, имали смо и гори случај. Још албански привремени органи самоуправе на Косову нису формално ни усвојили сецесионистички акт, а на неким нашим пумпама почела је да се продаје „Ауто карта државе Косово“, коју је штампала нека фирма из Скопља.

Ни ту није био крај са том картографском игром. Ајде што су Проклетије, које делом припадају Албанији, преименоване у „Шиптарске Алпе“, већ су јасно изражене и територијалне претензије на делове централне Србије. Куршумлија, средиште области око реке Топлице, на коју претендују идеолози тзв. Велике Албаније, преименован је у Куршуми!

На срећу, медији су запазили поменуту карту и њом почели интензивно да се баве. Тако је заталасано јавно мњење, а мапа је нестала са продајних пунктова. Моћ медија, односно јавног мњења, показала се отприлике у исто време у вези са још једним битним питањем повезаним са нашом јужном покрајином.

Привремено прецртавање квази државе

Неко је приметио да је на кутији Јафа кекса наведено која фирма је увозник за Косово. Када су новинари поводом тог случаја обратили пажњу и на друге производе, установљено је да то није био једини случај. Као и да таква пракса није отпочела тек тада, већ да траје годинама. Само док наша јужна покрајина, под привременом контролом УН, није нелегално прогласила сецесију, томе нисмо придавали већи значај.

Влада је после тога брзо реаговала, па је Министарство трговине и услуга донело обавезујућу одлуку да се са свих производа хитно уклоне ознаке које подривају територијални интегритет Србије тј. говоре о некаквој држави Косово. Наложено је и да се роба са таквим ознакама повуче из продаје.

Резултати нису изостали. Међутим, уместо домаћих производа који указују на тзв. државу Косово, убрзо су се појавили страни. На њима су уз увознике за Србију врло често наведени и они за Косово! Штавише, у питању су и споменуте гаранције, а некада и упутства која указују на лажну државност Косова!

И шта предузима наше надлежно министарство, односно Тржишна инспекција? Ништа! А у складу са законским одредбама и споменутом одлуком, у оквиру својих редовних активности државни органи су дужни да реагују.

Наравно, то не би значило да би са наших рафова нестали многи производи до којих је нашим произвођачима стало. Напросто, увозници и дистрибутери би морали да обезбеде да они не противурече Уставу Србије.

Уосталом, делови наше републике под контролом Београда су много већи од оног дела који је привремено ван наше јурисдикције. Не треба говорити ни колико је у остатку Србије већа куповна моћ становништва, односно оно бројније, него на Косову и Метохији. Отуда, доследно спровођене мере наше администрације несумњиво би покренуле ланац догађаја, тако да би, у циљу смањивања трошкова препакивања и штампања нових гаранција, и многи инострани произвођачи почели да воде рачуна о нашем државном ставу по питању сецесионистичке јужне покрајине Србије.

А није исто да ли ће упутнице на тзв. државност Косова бити стандард, нешто што је свугде присутно, или понижавајуће додатне етикете које ће се лепити на производе намењене малом косовском тржишту!

* * *

Ако хоћемо, а надам се да не грешим када мислим да наша власт и поред прекомерне попустљивости то намерава, да се боримо за очување територијалног интегритета Србије, то морамо да радимо дугорочно и систематски. А да би било тако, држава мора да успостави јасна правила игре у складу са националном политиком у вези са питањем Косова и Метохије. То значи не само да се доносе закони и одлуке којима је циљ да се друштво, шта год ко појединачно мислио, саобрази одбрани интегритета земље, већ да се оне ревностно и спроводе.

Нажалост, показује се поново да смо ми, односно наша власт, људи кратког даха. И када се не ради о злој намери, о намерном занемаривању и отупљивању декларисане

националне политике, ради се о површности и немару. Србија непромишљено толерише наизглед ситна, а дугорочно опасна, подривања своје територијалне целовитости о којима смо говорили.

Млађе генерације грађана Србије, мало по мало, можда и испод прага свести, навикнуће на то да је Косово „суседна земља“, а то ће још брже и далекосежније бити случај са становницима других земаља које нису признале тзв. државу Косово. А млак став наше власти према разним, наизглед и ситним, питањима у вези са КиМ, представља поруку коју многи могу да разумеју, не узимајући нашу лакомисленост у обзир, да нама до Косова и Метохије и није много стало. Да наша власт брани Косово ради тренутне политичке користи, а у складу са изреком: „Симо недај, Симо фол“.

Мароко и Конго нису озбиљно поступали као што то ради Србија, већ су њихове владе одлучно, у складу националном политиком, усмериле све релевантне субјекте свог друштва, и тиме, али и директним мерама усмереним ка иностранству, навеле да се у складу са њиховим интересима оријентишу и многи страни чиниоци. Тако су те земље углавном успеле да постигну оно што су желеле у вези са Западном Сахаром и Катангом.

Што се нас тиче, тешко је прогнозировать резултате које ћемо успети да постигнемо у наредним годинама па и деценијама у вези са Косовом и Метохијом, али тиме што ћемо се понашати озбиљније, свакако ћемо повећати своје шансе за успех. И демонстрираћемо да смо респектабилна држава, коју није тако лако поткопати и на другим пољима.

Тиме што ћемо водити политику бар дужег, ако не и дугог даха, у вези са нашом одметнутом јужном покрајином, показаћемо да смо озбиљна земља, макар колико и афричке када се ради о њиховим виталним националним интересима, када то већ нисмо онолико колико су европске са којима желимо да будемо у унији.